

N A S A

SKUPNOST

IZDAJA ZA SLOVENIJO

LETO III

STEV. 21

BEOGRAD

3. novembra 1957

Izhaja dvakrat mesečno,
vsako drugo nedeljoCena 10 dinarjev
Letna naročnina 250 din

GLASILO PREDSEDSTVA ZVEZNEGA ODBORA SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA JUGOSLAVIJE

Ob štirideseti obletnici Oktobrske revolucije

PRIDOBITVE OKTOBRA

Naš delavski razred in naši narodi se pridružujejo proslavi štiridesete obletnice velike Oktobrske socialistične revolucije. Ni jim težavno razumeti veličine in pomena tega grandioznega zgodovinskega dogodka, ker so tudi sami preživeli revolucijo, ki je bila v vsakem primeru navdahnjena z idejami in pridobitvami Oktobrske revolucije, čeprav z njo po oblikah in razvojnih pogojih ni bila istovetna.

Jugoslovanska revolucija je nekako nadaljevanje in podaljšanje, na drugih tleh in pod drugim podnebjem, velikega dela Oktobrske socialistične revolucije, dela, ki označuje prelom svetovno zgodovinskega pomena, začetek novega socialističnega razdobja v življenju sodobnega človeštva. Kakor so služile in bodo služile še naprej kot kačipot vsem narodom na prehodu od kapitalizma k socializmu, so pridobitve Oktobra, neprekosljive po svoji veličini in neugasljive po svojem zgodovinskem sijaju delno vzdane tudi v temelje naše revolucije, v temelje naše socialistične zgradbe in zato ni čudno, da štejejo naši narodi oktobrski praznik tudi za svoj praznik, da se s polnimi srci in svetlimi upi pridružujejo k proslavi pomembne obletnice tega najglobljega, najbolj pretresljivega in največjega dogodka človeške zgodovine.

Vsakokrat, ko se v mislih vračamo v oktobrske dneve, v tista burna leta, ki so jim sledila in označevala začetek težavnega, zgodovinskega pa veličastnega porajanja nove družbe, se ustavimo začuden nad veličino dela, ki so ga morali pod vodstvom svoje Komunistične partije

ustvariti ruski delavci in kmetje, in z velikim spoštovanjem počastimo prve arhitekta prve socialistične države na svetu, njihovo zgodovinsko pobudo in njihov revolucionarni elan, kakršnega še ni bilo.

Pa ne samo to. Pridobitve Oktobrske socialistične revolucije, njen potek in njena praksa so zadostno bogata zakladnica teoretične in politične misli, da ne more mimo nje z zaprtimi očmi nihče, ki misli na prihodnost socializma, kdor se resno ukvarja z revolucionarnim delom za preobrazbo družbe na socialističnih temeljih. Tu se nad vse dviga veličastna figura prvega graditelja revolucije, blestečega uma in velikega ustvarjalca razdobja Vladimir Iliča Lenina. Njegova interpretacija marksizma, njegovo ustvarjalno načevanje problemov časa, njegova nenadkriljiva energija v reševanju konkretnih revolucionarnih nalog svoje države in svoje dobe je zgled, ki ga verjetno ni mogoče prekositi.

Pa tudi danes, in posebno danes, ko se je fronta boja za socializem razširila daleč izven Leninove domovine, na države in celine, in posebno ob tem redkem jubileju je nujno opozoriti in stalno opozarjati na izreden pomen oktobrskih izkušenj ter se stalno vračati k Leninovi ustvarjalni misli.

To se danes tudi dela na široki fronti, kar nas lahko le veseli. Ker nam ni mogoče, da bi obširneje prikazali izkušnje in pridobitve Oktobra, se bomo ob tej priložnosti dotaknili samo ene sestavine izkušenj Oktobrske revolucije: vprašanja oblasti.

oblasti, ki se bo svojem razrednem temelju, po svoji obliki in vsebini, po svojih konkretnih nalogah in zgodovinskih smotrih i bistveno i diametralno razlikovala od stare buržoazne — fevdalne oblasti.

Tak tip oblasti so našli v sovjetih.

Če izvezamo kratkotrajno izkušnjo Pariške komune, tlačeni razredi niso imeli v preteklosti zgledov za to novo oblast. Ustvarjati je bilo treba od začetka in se oslanjati predvsem na izkušnje revolucije, na prakso milijonov delovnih ljudi. Leninu pripada zasluga, da je znal opo-

zoriti na to novo prakso. Že v prvi ruski revoluciji (1905) so nastali revolucionarni organi množičnega gibanja v obliki delavskih in kmečkih sovjetov, ki so v Februarski, a nato v Oktobrski revoluciji postali vsesplošna revolucionarna organizacija delovnih množic. Lenin je v sovjetih delavskih, kmečkih in vojaških odposlancev videl zametek nove oblasti, ki je bila sposobna, da reši Rusijo pred katastrofo in jo povede k graditvi nove socialistične družbe. Se enkrat se je izkazalo, da so tlačene in izkoriščane množice sposobne, da se bojujejo ne samo proti staremu in reakcionarnemu, temveč da

Napisal: Puniša PEROVIĆ

tudi ustvarjajo novo in tudi nov tip ljudske oblasti, ki bo služila kot instrument v graditvi nove družbe. V Oktobrski socialistični revoluciji so ruski delavski razred in druge tlačene množice pokazali zgled take ustvarjalnosti, katere rezultat je bila tudi ustvaritev sovjetov.

To je bil obrazec nove, demokratične, socialistične oblasti, višji tip demokratične države delovnega ljudstva, ustvarjen v ognju revolucije in določen za uresničenje smotrov revolucije. Lenin je že v aprilu l. 1917, ko je govoril o sovjetih, kako se razlikujejo od buržoazne parlamentarne republike, ki »omejuje, duši samostojno politično življenje množic, njihovo neposredno sodelovanje v demokratični graditvi vsega državnega življenja od spodaj do zgoraj« — rekel, da »reproducirajo tisti tip države, ki ga je izgrajevala Pariška komuna in ki ga je Marx imenoval »končno odkrito politično obliko, v kateri je mogoče izvršiti gospodarsko osvoboditev dela«. — »Prav državo takega tipa — pravi Lenin — je začela ustvarjati ruska revolucija leta 1905 in 1917. Republika sovjetov delavskih, vojaških, kmečkih in drugih odposlancev... — glejte, kaj že začenja življenje sedaj pri nas, v danem trenutku, po iniciativi mnogomilijonskega ljudstva, ki samoiniciativno ustvarja demokracijo, kakršno hoče...«

(Nadaljevanje na 2. str.)

Temeljno vprašanje vsake revolucije je vprašanje oblasti, je pogosto poudarjal Lenin v dneh priprav na Oktober, a tudi po Oktobru. Učil je delavce in kmete, da je temeljni pogoj graditve socializma in ustvaritve boljšega življenja odstranitev z oblasti razreda kapitalistov in veleposestnikov, uničenje njihovega tlačiteljskega državnega stroja in ustvaritev nove socialistične oblasti, ki bo izraz ustvarjalne iniciative množic in njihov organ v mnogostranskem boju za preobrazbo družbe na socialističnih temeljih. Potrebno je bilo zgraditi nov tip

PRIDOBITVE OKTOBRA

(Nadaljevanje s 1. str.)

Lenin je stalno poudarjal demokratični značaj sovjetske organizacije oblasti in države ter posebno opozarjal na način volitev in možnost pritegnitve širokih množic prebivalstva k sodelovanju pri upravljanju in oblasti. V svojem znanem članku »Naslednje naloge sovjetske oblasti« je Lenin okarakteriziral novo oblast takole:

»Socialistični značaj sovjetskega, to je proletarskega demokratizma — je rečeno tam — je v njegovi konkretni, dani uporabi prvič v tem, da so volivci delovne in izkoriščane množice, buržoazija pa je izključena; drugič v tem da odpadejo vse birokratične formalnosti in omejitve volitev, množice same določijo način in rok volitev in smejo izvoljene odpoklicati; tretjič v tem, da se ustvarja najboljše množična organizacija avantgarde delovnih ljudi, veleindustrijskega proletariata, ki mu omogoča voditi najširše množice izkoriščanih, jih pritegovati v samostojno politično življenje, jih politično vzgajati na njihovih lastnih izkušnjah, v tem, da se tako prvič lotevamo tega, da se dejansko vse prebivalstvo uči upravljati in zadržati upravljati.«

Tako je govoril Lenin 1. 1918. Bil je sposoben razumeti revolucionarno kakovost nove sovjetske oblasti. V dnevih Oktobrske revolucije in državljanske vojne so sovjeti izpolnili svojo zgodovinsko vlogo s tem, da so osredotočili svojo dejavnost predvsem okoli organizacije zaledja in na

poraz zunanje intervencije in domače kontrarevolucije. Sovjeti so tudi po koncu državljanske vojne nadaljevali svojo vlogo organov revolucionarne oblasti in prilagojevali svoje delo novim razmeram in novim nalogam, pri tem pa so bili nujno prisiljeni doživeti tudi določeno evolucijo. Izkazalo se je, da naloge mirne (relativno mirne) graditve niso manj težavne kakor naloge predhodnega vojnega razdobja. Val drobnoburžoazne stihije, kmečke zaostalosti in nekulturnosti je začel zapluskavati tudi sovjete. Sovjetskemu aparatu je pretela nevarnost birokratizacije. Lenin je bil prvi, ki je jasnovidno spoznal to nevarnost. Signaliziral je, bil plat zvona v boju proti birokratizmu. Upal si je v svojem »Referatu o partijskem programu« na osmem kongresu KP(b)R ugotoviti, da so sovjeti zaradi nizkega stanja kulturne ravni, čeprav po svojem programu organi upravljanja po delovnih ljudeh, dejansko organi upravljanja za delovne ljudi po najnaprednejšem sloju proletariata, toda ne po delovnih množicah.«

Ta okoliščina je omogočila, da so dotekali v sovjetski aparat tudi elementi, ki so težili k pačenju sovjetskega sistema. »Caristični birokrati — je govoril Lenin — so začeli prehajati v sovjetske ustanove in izvajati birokratizem, se leviti v komuniste, da bi zaradi večjega uspeha v karieri prišli do članskih izkaznic KPR.

Potem ko smo jih izgnali skozi vrata, vstopajo skozi okna!«

Opazna je iskrenost, s katero Lenin opozarja na slabosti, ki so začele spodjedati sovjetski aparat, in njegov trud, da se začne boj proti tem slabostim. V članku »Bolje manj, toda bolje« pravi:

»Stvari z državnim aparatom so pri nas tako žalostne, da ne rečem zoprne, da moramo najprej dobro premisliti, kako naj se bojujemo proti njegovim pomankljivostim, pri čemer se moramo zavedati, da imajo te pomanjkljivosti korenine v preteklosti, ki še ni preživljena, čeprav je bila strmoglavljena.«

Lenin predlaga tudi organizacijske ukrepe zaradi izboljšanja dela državnega aparata, kakor so: reorganizacija delavsko-kmečke inšpekcije, pritegnitev večjega števila zavednih delavcev — komunistov k upravljanju, šolanje kadrov in podobno. Lenin pa ni nikoli pozabil, da so politična akcija in ustrezni organizacijski ukrepi tisto sigurno sredstvo, ki bo preprečilo birokratizacijo nove oblasti in omogočilo njen normalni socialistični razvoj. Leninove misli v tem pogledu so prav danes še izredno aktualnega pomena. Ko je govoril o neposrednem sodelovanju najširših množic pri upravljanju kot zdravilu proti nevarnosti birokratizma, je rekel: »Nje (birokrate) lahko odrine samo organizacija proletariata in kmetov v mnogo širših merilih kakor doslej vzporedno z dejanskim izvajanjem ukrepov za pritegnitev delavcev v upravljanje.« — »Bojevati se proti birokratizmu — opo-

Lenin ni brez vzrokov poudarjal mednarodnega pomena nekaterih potez in nekaterih izkušenj Oktobrske revolucije, med njimi tudi sovjetskega značaja oblasti. V teh 40 letih po Oktobru so se sile socializma okrepile in se razširile. Socializem je imel priložnost, da je preizkusil svojo prakso tudi v drugih državah. Tudi v teh novih revolucijah in socialističnih preobrazbah so bili ustvarjeni organi oblasti kot orožje v boju za preobrazbo družbe. Taki organi so bili tudi naši ljudski odbori, rojeni v ognju narodnoosvobodilnega boja in izgrajeni v sistem revolucionarne oblasti, ki je bila sposobna uresničevati naloge ljudstva v graditvi socializma. Podobne organe je rodila tudi kitajska ljudska revolucija, a tudi druge države socialističnega sveta so izgradile svoj tip ljudske oblasti. Popolnoma normalno je, da je specifični razvoj posameznih držav dal svoj pečat tudi oblikam ljudske revolucionarne oblasti in da so te oblike imele v posameznih državah tudi svoje posebne poteze. To ni mogla in niti smela biti kopija sovjetskega sistema, toda tisto, kar bi lahko imenovali kot splošno in skupno vsem tem oblikam oblasti, je bila razredna osnova v najsplošnejšem pomenu te besede in družbeni smotri, kakor tudi tista splošna smer razvoja, ki ne more biti drugačna kakor socialistična, in ki se z njenim angažiranjem uresničuje z manjšim ali večjim uspehom v vsaki iz-

zarja ob isti priložnosti Lenin — do konca, do zmage nad njim, je mogoče samo, če sodeluje pri upravljanju vse prebivalstva.« (Referat o partijskem programu).

Lenin je bil za »stodstotno pritegnitev revnežev k praktičnemu upravljanju«, zato, »da bi vsak delovni človek po koncu 8-urne delavnice iz produktivnega dela brezplačno izpolnjeval državne dolžnosti.« — »Prehod k temu — je poudaril Lenin — je posebno težaven, toda samo ta prehod pomeni poročilo za končno uveljavitev socializma.« (Naslednje naloge sovjetske oblasti).

Velikemu teoretiku socializma ni bilo dano, da bi bil videl popolno uresničenje svojih koncepcij nove oblasti, tisto popolno »izvedbo ukrepov«, o katerih je toliko govoril, da bi bil sam sodeloval pri nadaljnji progresivni graditvi sovjetske države in sovjetske družbe. Zato pa nam je zapustil svoja navodila, svoje teoretične postavke, ki so ohranile vrednost za vsa gibanja in partije, ki se štejejo za socialistične, ki delajo ali pa mislijo, da delajo neke korake v smeri graditve socialistične družbe.

Po Leninovi smrti je šla sovjetska organizacija oblasti skozi več etap, reševala je mnoge velike naloge, a v nekem razdobju Stalinove vladavine pa je bila izpostavljena tudi raznim pačenjem. No, kljub težavam, skozi katere je morala iti, kljub neprijetnemu Stalinovemu razdobju je sovjetska oblast ohranila v bistvu svojo prvotno osnovo, tisti značaj in zgodovinsko mislijo, ki sta ji bila položena v temelje v oktobrskih dneh Velike revolucije. Na ljudeh je, na današnjih generacijah sovjetske družbe, da to mislo uresničijo do kraja.

med naštetih držav. V okviru teh splošnih lastnosti in smotrov so bile vsekakor razumljive tudi razlike v oblikah, naglici razvoja in nekaterih karakteristikah nove ljudske oblasti, s čimer se ne zmanjšuje mednarodni pomen sovjetskega sistema oblasti oziroma njegovih izkušenj kot revolucionarne socialistične prakse. Te izkušnje ohranjajo trajno vrednost mednarodnega pomena, čeprav je njih slepo in dogmatično kopiranje pripeljalo in bo pripeljalo tudi v prihodnje do negativnih rezultatov.

Ko danes slavimo štirideseto obletnico Velike oktobrske socialistične revolucije, se veselimo krepkega gospodarskega in kulturnega vzpona Sovjetske zveze, prve države socializma, rojene v oktobrskih bojih. Veselimo se, ker je to tudi uspeh vsega socialističnega gibanja, vsega človeštva. Veselimo se tudi zato, ker vidimo, da se tam trudijo ne samo, da bi povečali rezultate materialne in kulturne graditve, temveč da bi tudi odpravili tiste negativne poteze razvoja v preteklosti, katerih posledice smo tudi mi Jugoslavlani hudo občutili. Ko danes proslavljamo ta največji dogodek zgodovine, se lahko naši narodi s ponosnim čelom ozrejo nazaj in rečejo, da niso med zadnjimi, ki so se dostojno oddolžili spomnu oktobrskih herojev in napredku človeštva.